Економічні науки

УДК 338.64

Суслова Яна Олегівна
магістрант
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Стасюк Юлія Михайлівна
старший викладач
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ
PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF UKRAINE'S LIGHT INDUSTRY

Анотація. *У статті висвітлено проблеми розвитку легкої промисловості України. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку підприємств легкої промисловості України. Виявлено потенціал та перспективи розвитку швейної галузі та легкої промисловості України в цілому.*

Ключові слова: *легка промисловість, підприємство, виробництво, обсяги реалізації, промислова продукція, розвиток.*

Постановка проблеми. Легка промисловість у більшості країн світу формує бюджет країни та наповнює внутрішній ринок продукцією власного виробництва. В Україні протягом останніх років перед галуззю легкої промисловості постали проблеми, що зумовили погіршення показників її діяльності. Відновлення галузі потребує комплексного розв'язання багатьох завдань, як з боку держави, так і самих підприємств. Тому актуальним

постає питання оцінки сучасного стану розвитку легкої промисловості України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку галузі легкої промисловості досліджуються в роботах багатьох учених, таких як: О. Волков, Т. Гавриленко, О. Гарафонова, Ю. Гончаров, І. Ігнатієва, В. Лойко, І. Поліщук, Т. Янковець, І. Тарасенко, Ю. Черній та ін. [1-3].

Метою статті є дослідження стану легкої промисловості України та визначення перспектив розвитку даного виду економічної діяльності в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Легка промисловість України – це одна з найбільш соціально вагомих галузей промисловості, що може забезпечувати значну кількість робочих місць для населення та могла б вирішити проблему зайнятості населення. Проте, незважаючи на певні проблеми [4, с.30], які склалися в легкій промисловості України, все ж таки її варто розглядати як перспективну галузь.

Легка промисловість об'єднує 23 види економічної діяльності відповідно до КВЕД, які згруповані в три основні розділи:

- текстильне виробництво (ткацтво, виробництво трикотажного полотна, килимів, канатів, мотузок, нетканих матеріалів, інших текстильних виробів, крім одягу, та ін.);
- виробництво одягу (виробництво одягу зі шкіри, виробництво робочого, спіднього, верхнього одягу і аксесуарів, виготовлення виробів з хутра, виробництво трикотажного і в'язаного одягу, панчішно-шкарпеткових виробів тощо);
- виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (виробництво взуття, дублення і обробка шкіри, вичинка та фарбування хутра, виробництво дорожніх виробів, сумок тощо).

Вітчизняний ринок одягу – один з найбільш динамічних в економіці країни. Частка сегмента взуття і одягу в грошовому вираженні становить

14% від усіх роздрібних продажів в Україні. За статистичними даними щорічний приріст роздрібного товарообігу одягу в Україні становить в середньому 2-3% (рис. 1).

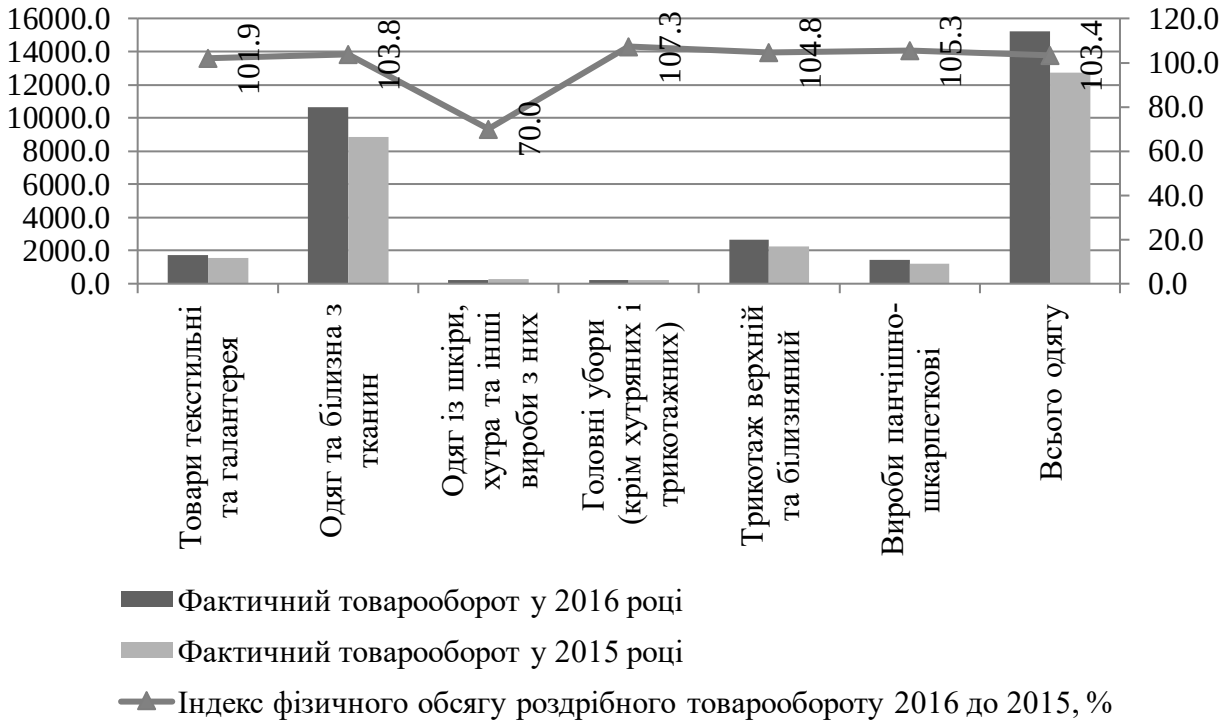

Рис. 1. Роздрібний товарообіг одягу в Україні в 2015-2016 рр., млн грн

Джерело: складено автором на основі [5]

Спад торгівлі та труднощі, які спостерігалися в українському рітейлі одягу і взуття в 2013-2014 рр., сьогодні поступово змінюються підйомом (рис. 2).

Експерти відзначають поступове зростання споживчого попиту на одяг і взуття українського виробництва. Згідно зі статистикою приріст обсягів виробництва національних компаній склав в 2017 р. близько 3%, а протягом 2015-2016 рр. в легку промисловість країни було інвестовано близько 1 млрд грн. На думку фахівців, такі тенденції обумовлені кількома чинниками: розміщення держзамовлень Міноборони на вітчизняних підприємствах, вихід на нові зарубіжні ринки збуту, особливо товарів категорії «преміум», а також зростання внутрішнього споживання і розвиток багатоканальних продажів.

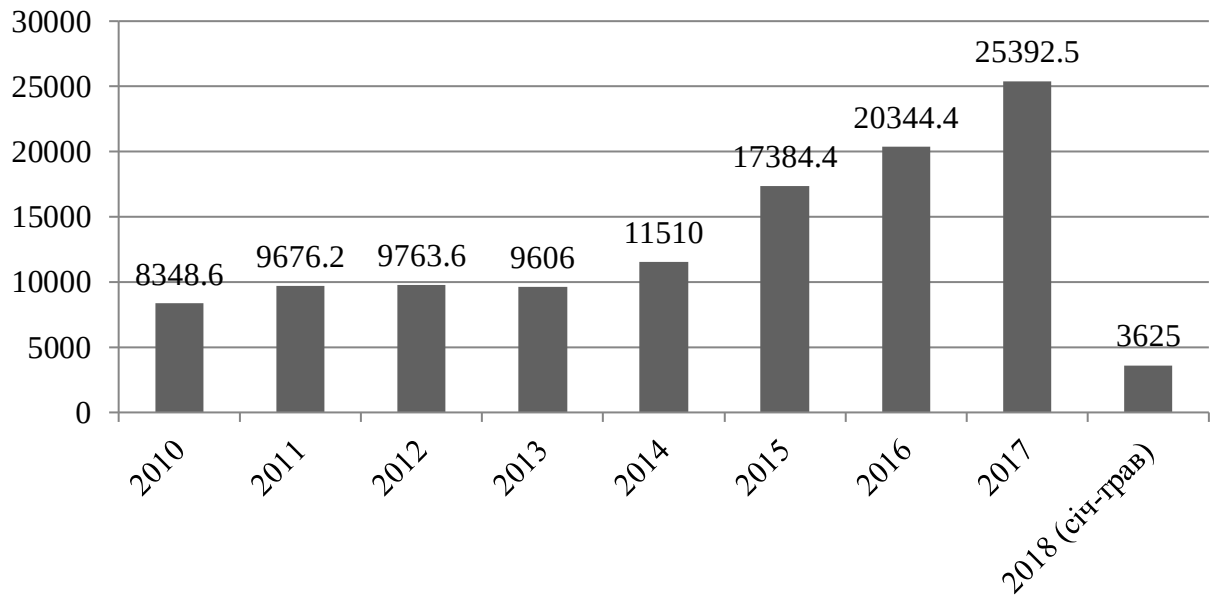

Рис. 2. Обсяг реалізованої продукції текстильного виробництва, виробництва одягу в Україні в 2010-2018 рр., млн грн
Джерело: складено автором на основі [5]

За даними Державної статистичної служби України присутність на ринку товарів легкої промисловості становить близько 1,9 млрд дол. США (виробництво + імпорт-експорт), однак за розрахунками і експертними оцінками Асоціації підприємств легкої промисловості «Укрлегпром» [6] обсяг внутрішнього ринку становить близько 5,8 млрд дол. США (табл. 1), що в три рази перевищує офіційні дані, тобто ринок товарів легкої промисловості України вкрай «тінізований».

У 2016-2017 рр. відзначається зростання обсягів виробництва одягу (рис. 3), що пояснюється зростанням купівельної активності населення і зростанням обсягів виробництва в суміжних галузях промислового сектора (зокрема, збільшенням попиту з боку військових відомств).

Таблиця 1

Оцінка обсягів споживчих сегментів ринку одягу в 2017 р., млрд дол. США

Найменування сегмента	Обсяг сегмента
Жіночий одяг	3,5
Чоловічий одяг	1,42
Дитячий одяг	0,55
Аксесуари	0,33
Всього	5,8

Джерело: складено автором на основі [6]

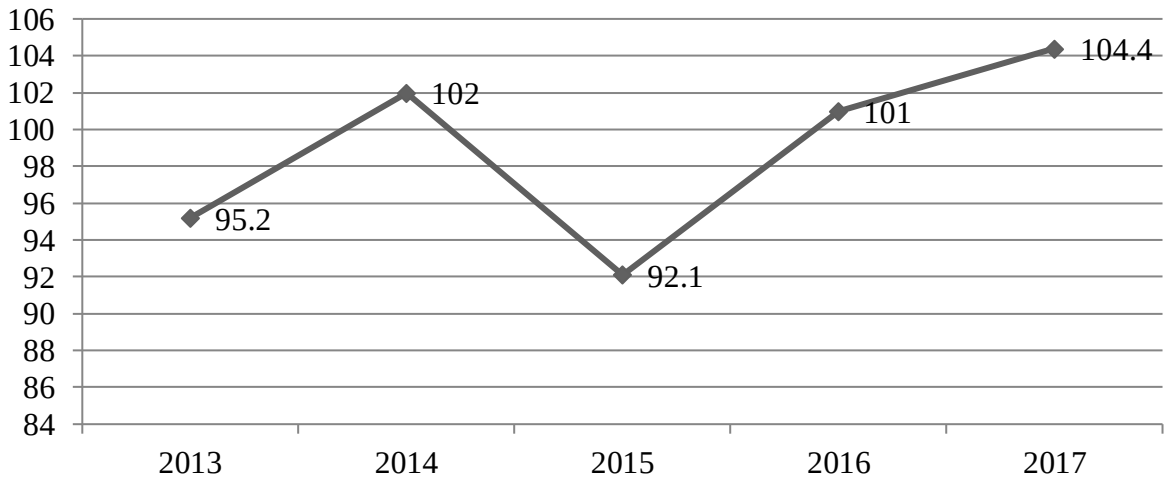

Рис. 3. Індекси виробництва одягу в Україні в 2013-2017 рр., % до попереднього року

Джерело: складено автором на основі [7]

У найближчі роки при збереженні позитивних макроекономічних тенденцій можна очікувати і збереження тенденції збільшення обсягів виробництва легкої промисловості.

За підсумками 2017 р. ціни на одяг зросли на 2,4 % порівняно з 2016 р. Найбільше зростання цін спостерігалось у 2015 р. – на 33,1% (рис. 4). У 2018 р. за підсумками перших п'яти місяців приріст цін складає 4,1% [5].

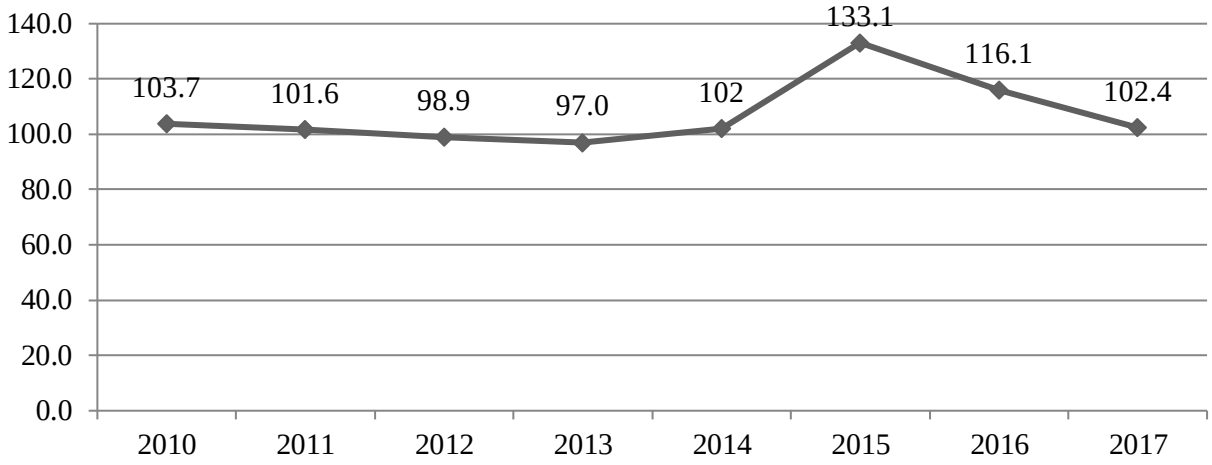

Рис. 4. Індекс споживчих цін на одяг та взуття в Україні у 2010-2017 рр, % до попереднього року

Джерело: складено автором на основі [5]

Український ринок легкої промисловості став привабливим, що й пояснює появу великої кількості нових компаній, що займаються продажем одягу та іншої текстильної продукції. Що стосується залучення прямих іноземних інвестицій, то від загальної суми інвестицій в економіку України інвестиції в текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів у 2010-2017 рр. в середньому складають 0,3 % (рис. 5).

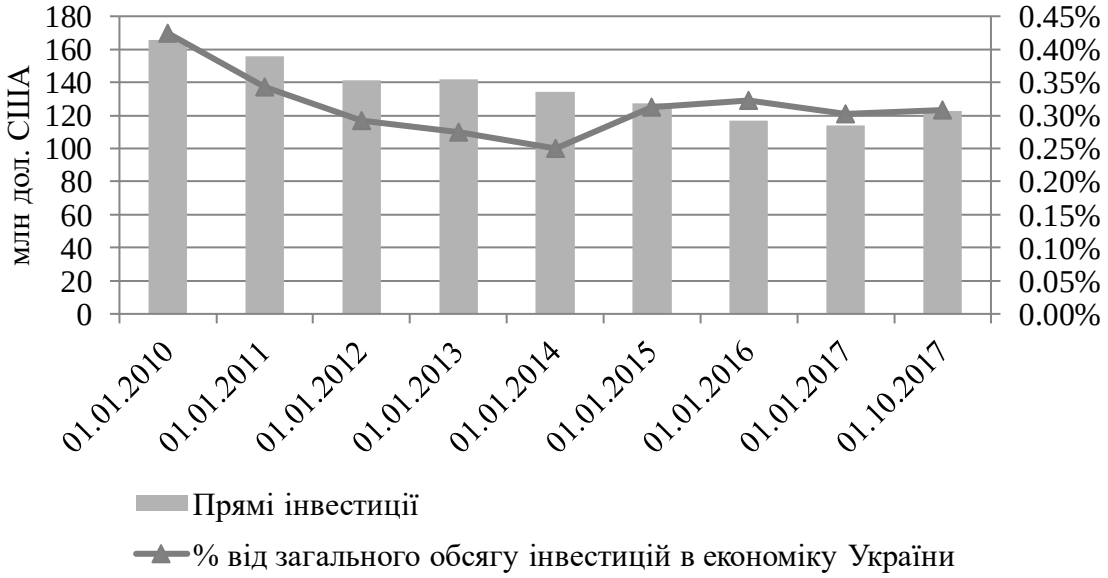

Рис. 5. Обсяг прямих інвестицій в текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів в економіці України в 2010-2017 рр.

Джерело: складено автором на основі [8]

Найбільше інвестицій у легку промисловість України надходить з Німеччини, Данії, Італії (рис. 6).

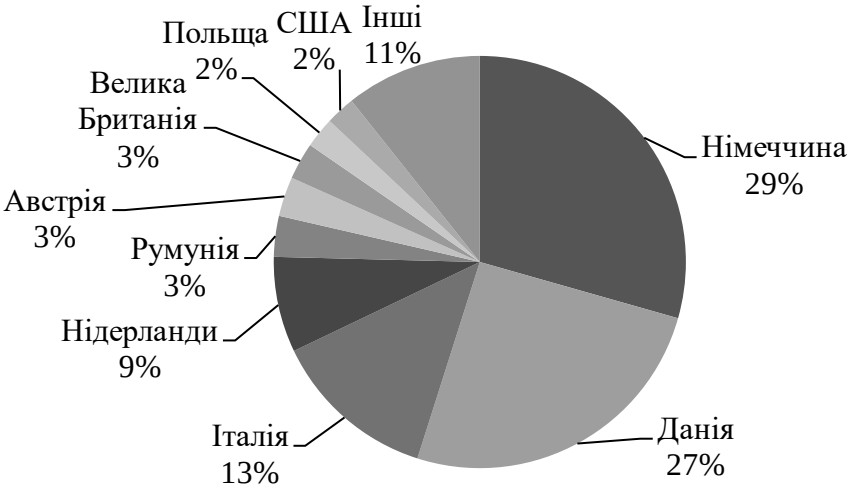

Рис. 6. Географічна структура прямих інвестицій в текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів станом на 01.10.2017 р.

Джерело: складено автором на основі [8]

На українському ринку найбільше одягу виробництва Китаю та Туреччини. Головним конкурентом вітчизняних брендів є одяг з Китаю, особливо популярні шкіргалантерейні вироби. Китайські товари легкої промисловості вже довгий період є більш конкурентоспроможними на внутрішньому ринку, ніж вітчизняні. Однак Китай поступово втрачає свою конкурентоспроможність у витратах виробництва, в той час як інші азіатські країни набирають обертів у розвитку текстильної галузі, тобто загроза з боку Китаю в майбутньому буде не настільки сильна, вона зміниться на іншу загрозу, теж зовнішню, але з боку азіатських країн.

В цілому, імпорт одягу в Україну не перевищує 0,4-0,5 % обсягу імпорту товарів (рис. 7).

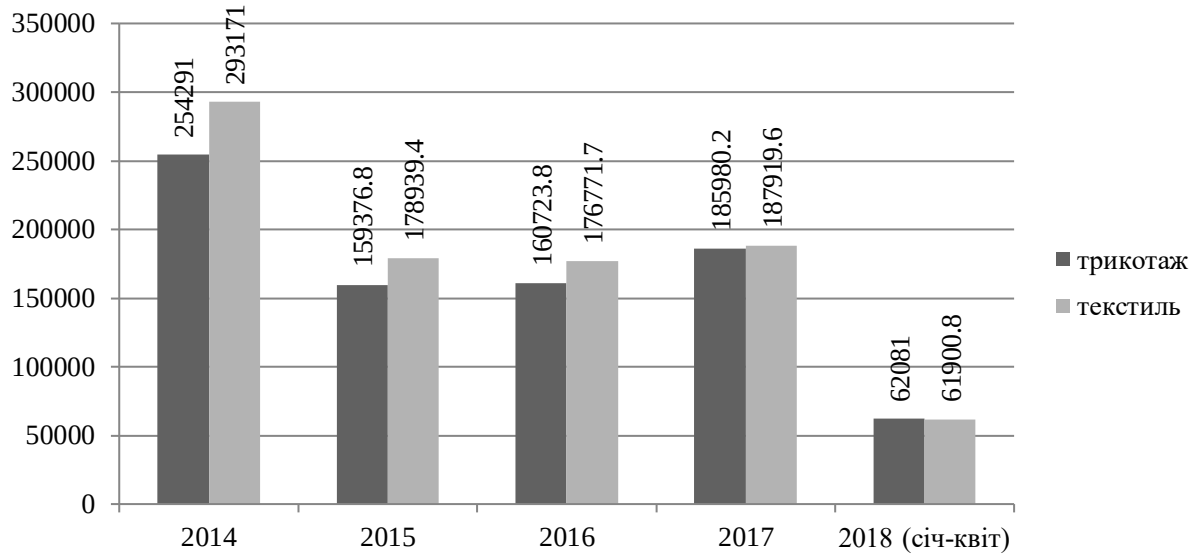

Рис. 7. Імпорт одягу в Україну у 2014-2018 рр., тис. дол. США
Джерело: складено автором на основі [9]

Таким чином, з усього вищесказаного можна зробити висновок, що ринок одягу в Україні відчув наслідки економічної кризи, проте, його гравці намагаються використовувати ситуацію на користь процвітання вітчизняних виробників. Висока ціна одягу зарубіжних брендів змістила акценти галузі на користь національних компаній.

Щодо експорту продукції легкої промисловості, то за даними Державної служби статистики України в структурі експорту продукції легкої промисловості близько 70% займає одяг та додаткові речі до одягу (трикотажні та текстильні) (рис. 8). На думку фахівців, ключовими факторами успіху підприємств, що характеризують сектор пошиття одягу, є висока якість швейної продукції та низька собівартість виробництва [6].

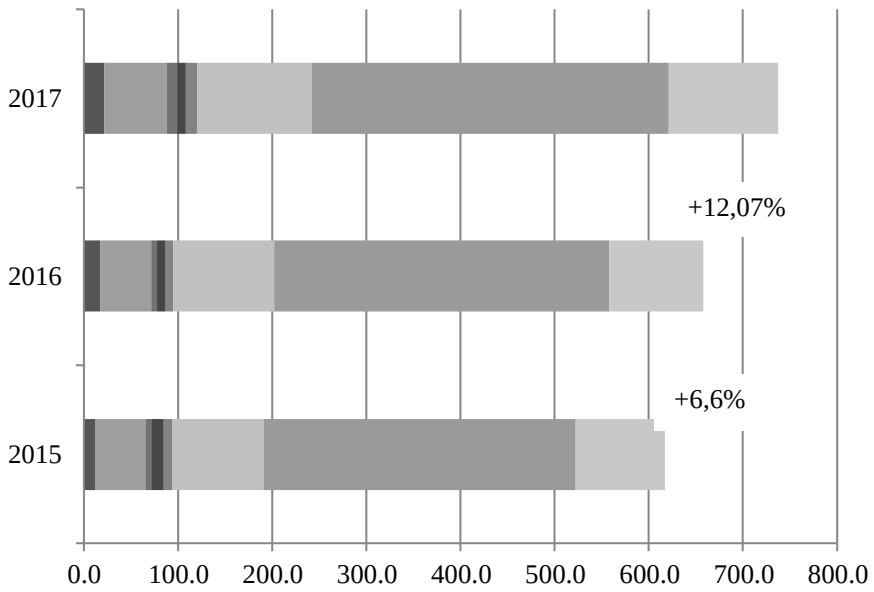

	2015	2016	2017
синтетичні або штучні штапельні волокна	12.5	17.0	21.4
вата	52.9	54.8	66.6
килими	6.3	6.2	11.5
текстильні матеріали	12.6	9.2	8.6
трикотажні полотна	9.9	7.8	12.2
одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні	96.9	107.3	121.9
одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	330.9	355.1	378.7
інші готові текстильні вироби	95.0	100.3	116.2

Рис. 8. Динаміка експорту з України продукції легкої промисловості в розрізі окремих матеріалів та виробів у 2015-2017 рр., млн. дол. США

Джерело: складено автором на основі [9]

Висновки. Отже, українські підприємства легкої промисловості мають достатній потенціал для збільшення обсягів випуску продукції, але вони не в змозі конкурувати із закордонними виробниками, що мають кращі умови господарювання. Легка промисловість потребує суттєвої підтримки з боку держави у вигляді відповідних державних програм. На нашу думку, основними перспективними напрямами розвитку підприємств швейної галузі легкої промисловості України можуть стати [10-12]:

- застосування міжнародної сертифікації продукції та стандартизації процесів виробництва як складових управління якістю;
- впровадження ефективного управління витратами та зниження собівартості продукції;
- удосконалення рівня організації виробництва з використанням модернізованого устаткування та новітнього програмного забезпечення;
- використання сучасних технологій виробництва та зменшення тривалості виробничого процесу.

Література

1. Легка промисловість України: стан, проблеми, перспективи економічного розвитку : монографія / О. І. Волков та ін. ; за ред. проф., чл.-кор. АПН України О. І. Волкова та проф., акад. Акад. екон. наук Ю. В. Гончарова. – К. : Знання, 2009. – 391 с.
2. Тарасенко І. О. Сталий розвиток підприємств легкої промисловості: теорія, методологія, практика: монографія / І. О. Тарасенко. – К. : КНУТД, 2010. – 390 с.
3. Легка промисловість України: теоретико-методологічні засади управління розвитком в умовах інтеграції до СОТ: [монографія] / І.М. Грищенко [та ін.]; за ред. Ю.В. Гончарова. – К.: КНУТД, 2011. – 332 с.
4. Гавриленко Т. В. Перспективи розвитку легкої промисловості України в умовах нестабільного зовнішнього середовища / Т.В. Гавриленко, І. В. Бродюк // Економічні горизонти. – 2018. – № 1. – С. 28-34.
5. Роздрібна торгівля України. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua
6. Асоціація підприємств легкої промисловості «Укрлегпром» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrlegprom.org.ua/analitika/

7. Виробництво промислової продукції за видами в Україні. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua.
8. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua.
9. Товарна структура зовнішньої торгівлі. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua.
10. Коновал В. В. Аналіз стану легкої промисловості в умовах трансформаційної економіки України / В. В. Коновал // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 1. – С. 91-97.
11. Касьян Л. Е. Стан та перспективи розвитку легкої промисловості України / Л. Е. Касьян // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 6(1). – С. 147-150.
12. Селіверстова Л. С. Стан та перспективи розвитку легкої промисловості України / Л. С. Селіверстова, О. М. Міх // Формування ринкових відносин в Україні. – 2017. – № 4. – С. 52-57.